Valtiovarainministeriö MINVA VM2021-00622

BO Hyvärinen Anna(VM) 03.11.2021

Viite

Asia

Talous- ja rahoitusasiat –neuvosto 12.11.2021

Ecofin-budjettineuvoston kokouksessa 12.11. valmistellaan Euroopan parlamentin kanssa samassa yhteydessä pidettävää sovittelukomitean kokousta, jossa on tavoitteena saavuttaa yhteisymmärrys EU:n vuoden 2022 talousarviosta. Suomea edustaa valtiosihteeri Maria Kaisa Aula.

Euroopan komission antoi 8.6. talousarvioesityksensä vuodelle 2022, joka julkaistiin kaikille virallisille kielille käännettynä 9.7. Neuvosto ja parlamentti ovat vahvistaneet talousarvioesitykseen omat, toisistaan eriävät kantansa. Komissio on antanut oikaisukirjelmän, joka tulee hyväksyttäväksi osana talousarvioneuvotteluja. SEUT 314 artiklan mukainen sovittelumenettely, jossa on 21 päivää aikaa saavuttaa yhteisymmärrys EU:n talousarviosta, käynnistyi 26.10. Sovitteluaika päättyy 15.11. Sovitteluaikana kokoontuu 12.11. Ecofin-budjettineuvoston yhteydessä sovittelukokous, jossa tavoitteena on päästä sopimukseen EU:n vuoden 2022 talousarviosta.

Suomi korostaa talousarvion varojen käytön perustumista realistisille tarpeille ja pitää tärkeänä, että vuoden 2022 talousarviolla vastataan EU:n nykyisiin ja tuleviin haasteisiin sekä toteutetaan unionin poliittisia prioriteetteja. Tarvittaessa eri rahoitustarpeita on priorisoitava ja rahoituksen uudelleenkohdentamisen mahdollisuudet on selvitettävä mahdollisimman pitkälle.

Suomi pitää keskeisenä, että vuoden 2022 talousarvio noudattaa yleisesti hyvän taloushallinnon ja kurinalaisen budjetoinnin periaatteita. Vuosien 2021–2027 rahoituskehyksen enimmäismääriä sitoumusten ja maksujen osalta tulee noudattaa.

Suomi pyrkii neuvotteluissa vaikuttamaan riittävän liikkumavaran luomiseksi niin sitoumusten kuin maksujenkin osalta. Suomi pitää lisäksi tärkeänä, että erityisvälineitä käytetään vain poikkeuksellisesti ja kooltaan rajattuihin sekä selkeästi ennakoimattomiin tilanteisiin. On keskeistä, että joustavuuden lisäämisellä ei tarpeettomasti löyhennetä periaatetta, jonka mukaan talousarvion kurinalaisuus on säilytettävä.

Suomi pyrkii tätä kautta vaikuttamaan talousarvion menoihin ja siten myös Suomen EU-maksujen tasoon, jotta Suomen nettomaksuosuus säilyy kohtuullisena ja oikeudenmukaisena.

Suomi ei pidä ensisijaisena komission ehdotusta jakaa rahoituskehyssovun mukainen tutkimusalan rauenneiden sitoumusten uudelleen käyttöönotto tasaisesti vuosille 2022–2027 (varainhoitoasetuksen 15 (3) artikla). Sitoumusten uudelleenkäyttöä olisi hyödyllisempää painottaa rahoituskehyskauden loppupuolelle.

Hallintomenojen taso on pidettävä maltillisena. Suomi pitää tärkeänä jatkossakin seurata EU-toimielinten ja virastojen hallintomenojen ja henkilöstömäärän kehitystä.

Suomen lopulliset kannat EU:n vuoden 2022 talousarvioon muodostetaan lopullisen kokonaisuuden perusteella, ottaen huomioon Suomen kokonaisetu.

Asialista:

Esityslistan hyväksyminen

Lainsäädäntökäsittelyt

(Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 16 artiklan 8 kohdan mukainen julkinen käsittely)

Unionin budjetti vuodelle 2022: Euroopan parlamentin kanssa pidettävän sovittelukomitean kokouksen valmistelu (Erityinen lainsäätämisjärjestys, asiakohta perustuu komission ehdotukseen) (s. 4)

Unionin budjetti vuodelle 2022: Euroopan parlamentin kanssa pidettävän sovittelukomitean kokouksen tulokset (Erityinen lainsäätämisjärjestys, asiakohta perustuu komission ehdotukseen) (s. 4)

Muut asiat

Huom.:

klo 11.00 Sovittelukomitean kokous Euroopan parlamentin kanssa

Asia
Euroopan unionin varainhoitovuoden 2022 yleinen talousarvio (budjetti, Euroopan unioni)

Kokous
Talous- ja rahoitusasioiden neuvosto 12.11.2021

U/E/UTP-tunnus
U 35/2021 vp, UJ 16/2021 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Euroopan komissio hyväksyi 8.6.2021 esityksensä Euroopan unionin yleiseksi talousarvioksi vuodelle 2022. Talousarvioesitys julkaistiin kaikille virallisille kielille käännettynä 9.7., jolloin se toimitettiin neuvostolle ja Euroopan parlamentille. Tämän jälkeen sekä neuvosto 6.9. että parlamentti 21.10. ovat vahvistaneet talousarvioesitykseen oman, toisistaan eriävän kantansa. Tästä käynnistyi 26.10. SEUT 314 artiklan mukainen sovittelumenettely, jossa on 21 päivää aikaa päästä sopuun EU:n ensi vuoden talousarviosta. Sovitteluaika päättyy 15.11.

Sovitteluaikana sovittelukomitea kokoontuu pääosin trilogeissa. Ecofin-budjettineuvoston yhteydessä 12.11. kokoontuu sovittelukokous, jossa tavoitteena on neuvotella lopullinen sopu EU:n talousarviosta vuodelle 2022.

Suomen kanta

Suomen kannat komission alkuperäiseen talousarvioesitykseen on esitetty U-kirjelmässä U 35/2021 vp. Suomen kannat komission oikaisukirjelmään on esitetty U-jatkokirjelmässä UJ 16/2021 vp.

Suomi pitää komission vuoden 2022 talousarvioesityksen painopisteitä oikeansuuntaisena ja esitystä rakentavana pohjana neuvoston ja Euroopan parlamentin välisille neuvotteluille. Suomi korostaa talousarvion varojen käytön perustumista realistisille tarpeille ja pitää tärkeänä, että vuoden 2022 talousarviolla vastataan EU:n nykyisiin ja tuleviin haasteisiin sekä toteutetaan unionin poliittisia prioriteetteja, erityisesti vuosien 2021–2024 strategisen ohjelman mukaisesti. Tarvittaessa eri rahoitustarpeita on priorisoitava ja rahoituksen uudelleenkohdentamisen mahdollisuudet on selvitettävä mahdollisimman pitkälle. Suomi kannattaa komission pyrkimystä unionin ilmastotavoitteiden toteuttamiseen myös talousarvion ohjelmien kautta.

Suomi pitää keskeisenä, että vuoden 2022 talousarvio noudattaa yleisesti hyvän taloushallinnon ja kurinalaisen budjetoinnin periaatteita. Vuosien 2021–2027 rahoituskehyksen enimmäismääriä sitoumusten ja maksujen osalta tulee noudattaa.

Lisäksi Suomi kiinnittää huomiota, siihen, että talousarvion otsakkeisiin sisältyisi riittävä liikkumavara, jotta tarvittaessa varainhoitovuoden 2022 aikana kyetään myös rahoituskehyksen puitteissa vastaamaan ennakoimattomiin menoihin.

Suomi pyrkii neuvotteluissa vaikuttamaan riittävän liikkumavaran luomiseksi niin sitoumusten kuin maksujenkin osalta. Lopullisen talousarvion maksujen tason tulisi jäädä alemmaksi kuin komission esityksen huomioiden oikaisukirjelmän mukaisen tason; kuitenkin Suomen lopullinen kanta muodostetaan lopullisen kokonaisuuden perusteella, ottaen huomioon Suomen kokonaisetu.

Suomi pitää lisäksi tärkeänä, että erityisvälineitä käytetään vain poikkeuksellisesti ja kooltaan rajattuihin sekä selkeästi ennakoimattomiin tilanteisiin. Suomi ottaa positiivisesti huomioon, että komissio ei ole esittänyt uusia sitoumuksia joustovälineen kautta käyttöönotettavaksi. On keskeistä, että joustavuuden lisäämisellä ei tarpeettomasti löyhennetä periaatetta, jonka mukaan talousarvion kurinalaisuus on säilytettävä.

Suomi pyrkii tätä kautta vaikuttamaan talousarvion menoihin ja siten myös Suomen EU-maksujen tasoon, jotta Suomen nettomaksuosuus säilyy kohtuullisena ja oikeudenmukaisena.

Suomi ei pidä ensisijaisena komission ehdotusta jakaa rahoituskehyssovun mukainen tutkimusalan rauenneiden sitoumusten uudelleen käyttöönotto tasaisesti vuosille 2022–2027 (varainhoitoasetuksen 15 (3) artikla). Suomen näkemyksen mukaan sitoumusten uudelleenkäyttöä olisi hyödyllisempää painottaa rahoituskehyskauden loppupuolelle ottaen huomioon myös Elpymisvälineen rahoitus, joka vastaavasti painottuu kehyskauden ensimmäisille vuosille. Mikäli jäsenmaiden enemmistö olisi valmis hyväksymään komission ehdotuksen ottaa uudelleenkäyttöön rauenneita sitoumuksia, voisi Suomi hyväksyä ehdotuksen.

Suomi korostaa Elpymisvälineen varojen tarkkaa seurantaa ja pitää tärkeänä komission selkeää ja avointa informaatiota varojen käytöstä sekä talousarvioesityksessä että myöhemmissäkin vaiheissa. Läpinäkyvyys on tärkeää myös elpymisvälineen rahoituskustannuksissa. Lähtökohtaisesti korkokuluista ylijäävät varat tulisi käyttää Elpymisvälineen rahoittamiseen otettujen lainojen takaisinmaksussa.

Suomi muistuttaa neuvoston lausumasta Euroopan elpymisvälineestä (NGEU), jossa komissiota pyydettiin antamaan ennen sovittelujaksoa ehdotus siitä, miten voidaan panna tehokkaasti täytäntöön omien varojen päätöksen säännökset, joiden mukaan Elpymisvälineen pääoman takaisinmaksu tulisi aloittaa nykyisen rahoituskehyskauden aikana, ellei kaikkia korkokuluihin varattuja varoja tarvita siihen tarkoitukseen. Lisäksi Suomi kiinnittää huomiota siihen, että komissio toimittaisi jäsenvaltioille päivitetyt tiedot elpymisvälineen korkokuluihin tarvittavista määrärahoista.

Hallintomenojen taso on pidettävä maltillisena. Suomi pitää tärkeänä jatkossakin seurata EU-toimielinten ja virastojen hallintomenojen ja henkilöstömäärän kehitystä. On tärkeää, että unionin toimielimet, elimet ja virastot tekisivät periaatesuunnitelman henkilöstömääristään ja uusien digitaalisten työmenetelmien käyttöönotosta sekä jatkaisivat pyrkimyksiä tehostaa toimintaa.

Suomi voi hyväksyä komission oikaisukirjelmän esityksen Brexit-mukautusvarauksen voimaantulon aiheuttamasta määrärahojen lisäyksestä ko. varaukselle vuoden 2022 talousarviossa.

Suomi katsoo, että Yhdistyneestä kuningaskunnasta olevien entisten EU-virkamiesten eläkkeisiin osoitetut, Yhdistyneen kuningaskunnan EU:lle maksamat varat tulisi ensisijaisesti käsitellä tavanomaisina Unionin talousarvion tuloina eikä käyttötarkoitukseensa sidottuina tuloina.

Suomen lopulliset kannat EU:n vuoden 2022 talousarvioon muodostetaan lopullisen kokonaisuuden perusteella, ottaen huomioon Suomen kokonaisetu.

Pääasiallinen sisältö

Kokonaistaso ja horisontaaliset kysymykset

Alla olevasta taulukosta käy ilmi otsakekohtaisesti komission alkuperäisen talousarvioesityksen, neuvoston kannan ja Euroopan parlamentin kannan mukaiset luvut. Lisäksi on vertailtu parlamentin ja neuvoston kantojen eroa.

Talousarvioesitys 2022, neuvoston kanta ja parlamentin kanta

	Talousarvioesitys 2022		Neuvoston kanta		Parlamentin kanta		Ero EP - neuvosto	
	(1)		(2)		(3)		(3 - 2)	
	MSM	**MM**	**MSM**	**MM**	**MSM**	**MM**	**MSM**	**MM**
1. Sisämarkkinat, innovointi ja digitaalitalous	**21 644,1**	**21 729,3**	**21 219,1**	**21 588,1**	**22 352,7**	**22 290,5**	**1 133,6**	**702,4**
josta Joustovälineellä					*298,40*			
josta Yhdellä ainoalla liikkumavaravälineellä					*176,3*			
Rahoituskehyksen katto	*21 878,0*		*21 878,0*		*21 878,0*			
Liikkumavara	*233,9*		*658,9*		0			
2. Yhteenkuuluvuus ja arvot	**56 098,6**	**62 219,4**	**55 707,1**	**61 882,6**	**57 133,6**	**62 781,8**	**1 426,5**	**899,2**
josta Joustovälineellä					*586,8*			
josta Yhdellä ainoalla liikkumavaravälineellä					*346,8*			
Rahoituskehyksen katto	*56 200,0*		*56 200,0*		*56 200,0*			
Liikkumavara	*101,4*		*492,9*		0			
josta Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen koheesio (2 a)	49 706,1	56 349,5	49 706,1	56 349,4	50 407,9	56 700,3	701,8	350,8
josta Palautumiskyky ja arvot (2 b)	6 392,5	5 869,9	6 001,0	5 533,1	6 725,7	6 081,5	724,7	548,4
3. Luonnonvarat ja ympäristö	**56 097,4**	**56 508,1**	**56 072,4**	**56 499,7**	**56 310,2**	**56 630,5**	**237,8**	**130,8**
Rahoituskehyksen katto	*56 519,0*		*56 519,0*		*56 519,0*			
Liikkumavara	*421,6*		*446,6*		*208,8*			
josta Markkinoihin liittyvät menot ja suorat tuet	40 298,9	40 323,0	40 298,9	40 323,0	40 325,9	40 350,0	27,0	27,0
4. Muuttoliike ja rajaturvallisuus	**3 124,0**	**3 121,0**	**3 079,0**	**3 076,0**	**3 230,2**	**3 175,6**	**154,2**	**99,6**
josta Joustovälineellä					*24,6*			
josta Yhdellä ainoalla liikkumavaravälineellä					*14,6*			
Rahoituskehyksen katto	*3 191,0*		*3 191,0*		*3 191,0*			
Liikkumavara	*67,0*		*112,0*		0			
5. Turvallisuus ja puolustus	**1 785,3**	**1 237,9**	**1 765,3**	**1 231,2**	**1 867,9**	**1 280,3**	**102,6**	**49,1**
Rahoituskehyksen katto	*1 868,0*		*1 868,0*		*1 868,0*			
Liikkumavara	*82,7*		*102,7*		*0,1*			
6. Naapurialueet ja muu maailma	**16 698,4**	**12 407,1**	**16 197,4**	**12 243,4**	**17 261,9**	**12 839,5**	**1 064,5**	**596,1**
josta Joustovälineellä					*289,1*			
josta Yhdellä ainoalla liikkumavaravälineellä					*170,8*			
Rahoituskehyksen katto	*16 802,0*		*16 802,0*		*16 802,0*			
Liikkumavara	*103,6*		*604,6*		0			
7. EU:n yleinen hallinto	**10 845,3**	**10 845,4**	**10 822,5**	**10 822,6**	**10 846,5**	**10 846,6**	**24,0**	**24,0**
Rahoituskehyksen katto	*11 058,0*		*11 058,0*		*11 058,0*			
Liikkumavara	*212,7*		*235,5*		*211,5*			
josta instituutioiden hallintomenot	*8 288,1*	*8 288,2*	*8 265,0*	*8 265,5*	*8 289,3*	*8 289,4*	*24,3*	*24,0*
Määrärahat yhteensä otsakkeet 1-7	**166 293,1**	**168 068,0**	**164 862,8**	**167 343,6**	**169 002,9**	**169 844,8**	**4 140,3**	**2 501,2**
Rahoituskehyksen katto	*167 516,0*	*169 209,0*	*167 516,0*	*169 209,0*	*167 516,0*	*169 209,0*		
josta Joustovälineellä		*228,0*		*228,0*	*1 198,9*	*961,4*	*1 109,9*	*733,4*
josta Yhdellä ainoalla liikkumavaravälineellä					*708,5*			*708,5*
Liikkumavara	1 222,9	1 369,0	*2 653,2*	*2 093,4*	*420,4*	*325,6*		
Muut erityisvälineet	**1 500,3**	**1 323,9**	**2 799,1**	**2 622,8**	**2 799,1**	**2 622,8**		
Yhteensä kaikki	**167 793,3**	**169 391,9**	**167 662,0**	**169 966,4**	**171 802,1**	**172 467,6**	**4 140,1**	**2 501,2**
Menot % BKTL:stä	**1,12%**	**1,14%**	**1,12 %**	**1,14 %**	**1,15 %**	**1,16 %**		

Komissio esitti alkuperäisessä talousarvioesityksessään sitoumusten kokonaismääräksi 167 793,3 milj. euroa ja maksujen kokonaismääräksi 169 391,9 milj. euroa.

Komissio mukautti talousarvioesitystä lokakuussa antamallaan oikaisukirjelmällä, jonka mukaan sitoumusten kokonaismääräksi tulisi 169 036,7 milj. euroa ja maksujen kokonaismääräksi 170 623,6 milj. euroa. Oikaisukirjelmässä komissio päivitti talousarvioesitystä mm. Brexit-mukautusvarauksen, Turkissa olevien Syyrian pakolaisten humanitaarisen avun, maatalousmenojen, kalastussopimusten, Digitaalinen Eurooppa-ohjelman sekä tiettyjen virastojen ja hallintomenojen sekä talousarvion tulojen osalta. Oikaisukirjelmästä toimitettiin 26.10. eduskunnalle U-jatkokirjelmä (UJ 16/2021 vp).

Neuvosto hyväksyi kantansa talousarvioesitykseen 6.9. kirjallisessa menettelyssä. Neuvoston kannan mukainen sitoumusten kokonaismäärä on 167 662,0 milj. euroa sitoumuksina ja 169 966,4 milj. euroa maksuina (ml. erityisvälineet). Neuvoston kannassa vuoden 2022 talousarvion sitoumukset ovat -1 430,3 milj. euroa alemmat ja maksut – 724,4 mrd. euroa alemmat kuin komission alkuperäisessä talousarvioesityksessä. Neuvoston kantaan on liitetty kaksi lausumaa: lausuma maksuista ja lausuma Next Generation EU -välineestä.

Parlamentti hyväksyi 21.10. kantansa, jossa se esittää selvästi korkeampia määrärahatasoja, yhteensä 171 802,1 milj. euroa sitoumuksina ja 172 467,6 milj. euroa maksuina (ml. erityisvälineet). Parlamentin kannassa sitoumukset ovat +2 709,8 mrd. euroa korkeammat ja maksut ovat +1 776,8 milj. euroa korkeammat kuin komission alkuperäisessä talousarvioesityksessä. Parlamentti palautti kaikki neuvoston tekemät vähennykset ja otti kantansa lähtökohdaksi alkuperäisen talousarvioesityksen. Lisäksi parlamentti asettaisi käyttöön 486 milj. euroa rauenneita sitoumuksia varainhoitoasetuksen 15 (3) artiklan mukaisesti. Talousarvion maksujen osalta parlamentti ehdotti lisäyksiä alkuperäiseen komission esitykseen erityisesti talousarvion otsakkeissa 1, 2 ja 6, mikä parlamentin mukaan liittyy vastaaviin sitoumusten lisäyksiin.

Neuvoston ja parlamentin kannat eroavat toisistaan 4 140,1 milj. euroa sitoumuksina ja 2 501,2 milj. euroa maksuina (ml. erityisvälineet).

Neuvoston ja parlamentin kannat eroavat erityisesti seuraavissa kohdissa:
- Talousarvion maksujen ja sitoumusten kokonaistasot ml. liikkumavarojen kokonaistaso ja erityisvälineiden käyttö.
- Määrärahoja koskevat erot liittyvät mm. seuraaviin asioihin:
    - Parlamentin ehdottama Euroopan lapsitakuu talousarvion otsakkeeseen 2 a.
    - Otsakkeen 2 b tietyt ohjelmat tai budjettimomentit, erityisesti Elpymisvälineen rahoituskulut, EU4Health-terveysohjelma ja Erasmus+-vaihto-ohjelma.
    - Otsakkeessa 3 LIFE-ohjelma.
    - Otsakkeen 6 ohjelmat, erityisesti NDICI-Global Europe ja Humanitaarinen apu.
    - Toimielinten hallintomenot sekä erillisvirastojen määrärahat ja henkilöstömäärät.
- EU:n varainhoitoasetuksen 15 (3) artiklan käyttö.

Vuoden 2022 talousarvion otsakkeet ja erityisvälineet

Otsake 1: Sisämarkkinat, innovointi ja digitaalitalous

Neuvosto on kannassaan esittänyt kokonaisuutena sitoumuksiin -425 miljoonaa euroa alhaisempaa määrärahatasoa kuin komissio omassa talousarvioesityksessään. Parlamentti on vastaavasti esittänyt +708,5 miljoonaa euroa korkeampaa sitoumusten määrärahatasoa kuin komissio. Parlamentin esittämä määrärahataso menisi yli otsakkeen rahoituskehyksessä sovitun enimmäismäärän, jolloin parlamentti esittää varojen käyttöönottoa joustovälineen ja Yhden ainoan liikkumavara -välineen kautta.

Ohjelmatasolla isoimmat erot ovat Horisontti Eurooppa -ohjelmassa, jossa neuvoston kanta sitoumusten määrärahatasoksi on -316 miljoonaa euroa pienempi kuin komission talousarvioesitys. Parlamentin kanta on vastaavasti +305 miljoonaa euroa korkeampi kuin komission esitys. Neuvoston ja parlamentin kannat eroavat selvästi myös Verkkojen Eurooppa (CEF) -ohjelman sitoumusten tasossa, kun neuvosto esittää komission esitykseen nähden -4 miljoonaa euroa pienempää sitoumusmäärärahojen tasoa CEF:n ja parlamentti vastaavasti korottaa CEF:n määrärahatasoa +207 miljoonalla eurolla. Muita eroja on muun muassa Digitaalinen Eurooppa -ohjelmassa, jossa neuvoston kanta on -50 miljoonaa euroa pienempi ja parlamentin kanta on +71 miljoonaa euroa suurempi kuin komission esitys. Neuvoston esittää myös -45,5 miljoonaa euroa alempaa määrärahatasoa InvestEU-ohjelmaan kuin komissio. Parlamentti vastaavasti katsoo, että komission esitys InvestEU:lle on ehdoton minimi ja on valmis korkeampaankin tasoon.

Oikaisukirjelmässään komissio vähentää otsakkeen 1 maksuja 216 milj. euroa.

Lisäksi otsakkeeseen liittyy komission ehdotus lisätä Horisontti Euroopan sitoumusmäärärahoja 77,3 miljoonalla eurolla ottamalla uudelleen käyttöön aiempien tutkimusohjelmien vapautuneita sitoumuksia varainhoitoasetuksen 15 (3) artiklan nojalla. Neuvosto on vastaavasti omassa kannassaan pitänyt parempana takapainottaa näiden varojen käyttöönottoa rahoituskehyskauden loppuvuosille, kun esimerkiksi elpymisvälineen lisävarat Horisontti Eurooppaan on ensin käytetty, eikä siten ehdota lainkaan 15 (3) artiklan toimeenpanoa ensi vuodelle. Euroopan parlamentti on tukenut kannassaan ko. varojen uudelleen käyttöä, mutta ehdottanut näiden sitoumusten täysimääräistä käyttöönottoa, joka tarkoittaa 486 miljoonaa euroa.

Otsake 2: Yhteenkuuluvuus ja arvot

Alaotsakkeessa 2 a (Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen koheesio) Euroopan parlamentti esittää erillisen budjettilinjan perustamista Euroopan Sosiaalirahasto plussan yhteyteen, joka keskittyisi erityisen lisämäärärahan tarjoamiseen Euroopan lapsitakuun toimeenpanoon. Parlamentti esittää tähän tarkoitukseen yhteensä 700 miljoonaa euroa, jotka otettaisiin otsakkeen liikkumavarasta sekä erityisvälineiden avulla. Neuvosto ei ole ottanut tähän kantaa omassa talousarviokannassaan, sillä esitys ei sisälly komission talousarvioesitykseen. Komission mukaan Euroopan lapsitakuun toimeenpano on jo nyt täysin integroituna Euroopan sosiaalirahasto plus -rahastoon.

Alaotsake 2 b (Palautumiskyky ja arvot) on kokonaisuus, jonka useassa ohjelmassa neuvoston ja parlamentin kannat eroavat. Neuvoston kannan mukainen sitoumusten taso alaotsakkeessa 2 b kokonaisuudessaan on -391,4 miljoonaa euroa alhaisempi kuin komission talousarvioesityksen mukainen sitoumusten taso. Neuvosto on tehnyt vähennyksiä erityisesti Elpymisvälineen rahoituskulujen momentilta, EU4Health-

terveysohjelmasta, Erasmus+-vaihto-ohjelmasta sekä komission toteuttamista toimista. Parlamentti on esittänyt alaotsakkeessa 2 b +333,3 miljoonaa euroa korkeampaa sitoumusten määrärahatasoa kuin komissio. Parlamentti esittää lisämäärärahoja erityisesti EU4Health-terveysohjelmaan, Erasmus+-vaihto-ohjelmaan, pelastuspalvelumekanismiin (rescEU), Luovaan Eurooppaan sekä Kansalaiset, yhdenvertaisuus, oikeudet ja Arvot -ohjelmaan.

Parlamentin esittämä määrärahataso alaotsakkeissa 2 a ja 2 b ylittäisi rahoituskehyksessä sovitun enimmäismäärän. Tämän vuoksi parlamentti esittää varojen käyttöönottoa joustovälineen ja Yhden ainoan liikkumavara -välineen kautta.

Alaotsakkeessa 2 b on budjettimomentti Elpymisvälineen rahoituskuluille, joilla katetaan lainanottoon liittyvät korkokustannukset. Komissio on ehdottanut, että säästyviä rahoituskulujen varoja käytettäisiin lisäykseen terveysohjelmalle. Neuvosto alensi kannassaan Elpymisvälineen rahoituskuluja 300 miljoonaa euroa. Neuvosto liitti kantaansa lisäksi Elpymisvälineen rahoituskuluja koskevan lausuman. Siinä neuvosto kehottaa komissiota esittämään ehdotuksen siitä, miten omia varoja koskevan päätöksen ((EU, Euratom) 2020/2053) elpymisvälineen rahoituskuluja koskevat säännökset voidaan panna tehokkaasti täytäntöön. Euroopan parlamentti taas kannassaan ”korostaa tarvetta palauttaa EU:n elpymisvälineen rahoituskustannuksiin liittyvät määrärahat talousarvioesityksen tasolle […], kunnes komissio arvioi ennakoidut tarpeet sovittelussa mahdollisesti uudelleen”. Komission mukaan Elpymisvälineen rahoituskustannukset alentuvat jonkin verran suotuisasta markkinatilanteesta johtuen. Komissio tulee antamaan päivitetyn rahoituskustannusarvionsa marraskuun alussa.

Otsake 3: Luonnonvarat ja ympäristö

Otsakkeessa 3 neuvosto ehdottaa jonkin verran alhaisempaa sitoumusten tasoa kuin komission alkuperäisessä talousarvioesityksessä. Neuvosto ehdottaa yhteensä -25 miljoonan euron vähennystä LIFE-ohjelmaan. Parlamentti puolestaan on ehdottanut yhteensä +212,8 miljoonan euron lisäystä sitoumuksina sisältäen 9,6 milj. euroa pilottihankkeisiin ja valmistelutoimiin. Parlamentti ehdottaa muun muassa +171,1 miljoonan euron lisäystä LIFE-ohjelmaan sekä +27 miljoonan euron lisäystä Euroopan maatalouden tukirahastoon. Lisäksi parlamentti ehdottaa kannassaan pienempiä määrärahalisäyksiä muun muassa Euroopan ympäristökeskukselle.

Otsake 4: Muuttoliike ja rajaturvallisuus

Otsakkeessa 4 neuvosto ehdottaa -45 miljoonan euron vähennystä verrattuna talousarvioesitykseen Frontex-viraston määrärahoihin ja lisäksi 45 milj. euroa varaukseen laittamista Frontexille. Parlamentti ehdottaa yhteensä +106,2 miljoonan euron lisäystä sitoumuksina. Parlamentin mukaan tulisi lisätä erityisesti turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahaston (AMIF) määrärahoja +85,5 milj. eurolla sitoumuksina osoitettaisiin sekä rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitustukivälineeseen (IBMF - BMVI) määrärahoja +17,7 milj. euroa sitoumuksina. Parlamentti myös palautti kannassaan neuvoston tekemät leikkaukset Frontex-virastolle. Parlamentin esittämä määrärahataso ylittäisi otsakkeessa 4 rahoituskehyksessä sovitun enimmäismäärän, joten se esittää varojen käyttöönottoa joustovälineen ja Yhden ainoan liikkumavara -välineen kautta.

Otsake 5: Turvallisuus ja puolustus

Otsakkeessa 5 neuvosto ehdottaa kannassaan -20 milj. euroa alhaisempaa tasoa verrattuna komission talousarvioesitykseen, kun taas parlamentti ehdottaa +82,6 miljoonan euron lisäystä verrattuna talousarvioesitykseen. Neuvoston ehdottama vähennys liittyy Sisäisen turvallisuuden rahastoon. Parlamentin lisäykset kohdistuvat Sotilaalliseen liikkuvuuteen +34 miljoonaa euroa sekä Puolustusrahastoon +46,4 miljoonaa euroa.

Otsake 6: Naapurialueet ja muu maailma

Otsakkeessa 6 neuvosto ehdottaa yhteensä -501 miljoonan euron vähennystä sitoumuksina verrattuna komission alkuperäiseen talousarvioesitykseen, mikä kohdistuu lähinnä NDICI-Global Europe -ohjelmaan. Parlamentti puolestaan ehdottaa yhteensä +563,4 miljoonan euron lisäystä sitoumuksina verrattuna talousarvioesitykseen. Parlamentin mukaan talousarvioesitykseen nähden tulisi vahvistaa erityisesti Humanitaarisen avun ohjelmaa +301,4 milj. eurolla sitoumuksina, NDICI-Global Europe -ohjelmaa +222 milj. eurolla sitoumuksina ja IPA III –ohjelmaa 33,5 milj. eurolla sitoumuksina. NDICI-GE-ohjelmaan tehdystä lisäyksestä osa käytettäisiin Parlamentin mukaan rokotelahjoituksiin kolmansille valtioille ja tästä tulisi maininta momentin selitysosaan. Parlamentti käyttäisi lisäyksien rahoittamiseen otsakkeen 6 liikkumavaraa sekä erityisvälineitä (Joustoväline ja Yksi ainoa liikkumavaraväline).

Oikaisukirjelmässään komissio ehdottaa lisättäväksi maksuja 265 miljoonaa euroa lisätalousarvioesityksen nro 5/2021 vuoksi.

Otsake 7: EU:n yleinen hallinto

Otsake 7 kattaa komission ja muiden toimielinten hallintomenot sekä eläkemenot ja Eurooppa-koulujen menot. Hajautettujen virastojen menot ja suoraan tiettyihin ohjelmiin liittyvät hallinto- ja tukimenot on sijoitettu EU:n talousarviossa asianomaisten otsakkeiden alle.

Otsakkeessa 7 neuvoston kannan mukainen sitoumusten taso on -22,8 miljoona euroa vähemmän kuin komission alkuperäisessä talousarvioesityksessä. Neuvoston vähennyksistä noin puolet koskee komission hallintomenoja, yhteensä -10,3 miljoonaa euroa. Neuvosto tekee lisäksi -12,5 miljoonan euron edestä mukautuksia muiden toimielinten määrärahoihin ja/tai henkilöstöresursseihin. Parlamentin kanta noudattelee pitkälti komission alkuperäistä talousarvioesitystä otsakkeen 7 osalta, mutta sen kannassa tehdään myös lisäyksiä yhteensä +1,2 miljoonan euron edestä EU:n tuomioistuimen, Euroopan talous- ja sosiaalikomitean, Euroopan tilintarkastustuomioistuimen sekä Euroopan ulkosuhdehallinnon henkilöstöresursseihin ja/tai määrärahoihin.

Neuvoston ja parlamentin välillä on vallinnut ns. herrasmiessopimukseen perustuva käytäntö, jonka mukaan nämä toimielimet eivät puutu toistensa hallintomenoihin. Komission alkuperäisessä talousarvioesityksessä esitetään Euroopan parlamentin omiin hallintomenoihin 2 112,2 milj. euroa vuodelle 2022, mikä tarkoittaisi +49,3 milj. euron lisäystä verrattuna vuoteen 2021. Neuvosto on kuitenkin kannassaan suhtautunut varauksella parlamentin vuoden 2022 henkilöstötaulukkoon (+142 hlöä) ja ulkopuolista henkilöstöä (+180 hlöä) koskevien määrärahojen ehdotettuun vahvistamiseen. Neuvosto on ilmoittanut aikovansa tarkastella asiaa tarkemmin vuoden 2022 talousarvioneuvotteluissa.

EU:n hajautetut erillisvirastojen osalta neuvosto tekee kannassaan suhteessa komission alkuperäiseen talousarvioesitykseen yhteensä -46,6 miljoonan euron edestä leikkauksia seuraaviin EU:n erillisvirastoihin: Frontex, Cedefop, Eurojust, EMSA ja ECHA – Chemicals. Parlamentti puolestaan ehdottaa kannassaan +36,8 miljoonan euron sekä +187 viran lisäystä seuraaville virastoille: CEPOL, EMCDDA, EASO, EEA, EU-OSHA, FRA, Eurojust ja EPPO.

Erityisvälineet

Rahoituskehyskaudella 2021-2027 erityisvälineet jaetaan temaattisiin ja ei-temaattisiin erityisvälineisiin. Temaattisia välineitä ovat Brexit-mukautusvaraus, Euroopan globalisaatiorahasto sekä Solidaarisuus- ja hätäapuvaraus. Vastaavasti ei-temaattisia välineitä ovat Yksi ainoa liikkumavaraväline sekä Joustoväline. Kaikkien erityisvälineiden sitoumukset ja maksut lasketaan rahoituskehyksen sovittujen enimmäismäärien yläpuolelle.

Neuvosto on omassa kannassaan jo ottanut huomioon Brexit-mukautusvarauksen tarkistuksen, jota komission on ehdottanut oikaisukirjelmässään. Brexit-mukautusvarauksesta saavutettiin poliittinen sopu neuvoston ja parlamentin välillä kesäkuussa 2021 ja asetus on astunut voimaan lokakuun alussa. Myös parlamentti yhtyy komission oikaisukirjelmän esitykseen Brexit-mukautusvarauksen määrärahoista. Tämän lisäksi parlamentti esittää kuitenkin myös joustovälineen täysimääräistä käyttöönottoa sekä osan kuluvan vuoden liikkumavaran käyttöönotosta Yhden ainoan liikkumavaravälineen kautta. Parlamentin kanta tarkoittaa siten lähes kaikkien otsakkeen liikkumavarojen käyttämistä sekä lisää yhteensä 1 900 miljoonan euron käyttöönottoa erityisvälineiden kautta.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

EU:n yleinen talousarvio perustuu SEUT 314 artiklaan ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen (Euratom) 106 A artiklaan. Erityinen lainsäätämisjärjestys, neuvosto tekee päätöksensä määräenemmistöllä.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentin vastuuvaliokunta on budjettivaliokunta. Vuoden 2022 talousarvion yleisesittelijänä parlamentissa toimii Karlo Ressler (EPP, HR). Muiden toimielinten osalta esittelijänä toimii Damian Boeselager (Greens, DE). Parlamentin hyväksyi kantansa talousarvioesitykseen täysistunnossaan 21.10.

Kansallinen valmistelu

EU 34 -jaosto 1.11.2021.

EU-ministerivaliokunnan kirjallinen menettely 4.-5.11.2021.

Eduskuntakäsittely

E-kirje E 80/2021 vp, VaVP 27/2021 vp, SuVP 22/2021 vp
U-kirjelmä U 35/2021 vp, VaVP 29/2021 vp, SuVP 26/2021 vp
U-jatkokirjelmä UJ 16/2021 vp, VaVP 40/2021 vp, SuVP 36/2021 vp

Ecofin-budjettineuvoston muistiot SuV 10.11.2021.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Talousarviolla ei ole välitöntä vaikutusta kansalliseen lainsäädäntöön tai Ahvenanmaan asemaan.

Taloudelliset vaikutukset

Taloudelliset vaikutukset otetaan huomioon vuoden 2022 kansallisessa talousarvioesityksessä. Kansallisessa talousarvioehdotuksessa vuodelle 2022 momentille 28.92.69 (Maksut Euroopan unionille) ehdotetaan 2 605 miljoonaa euroa.

Komission alkuperäisen talousarvioesityksen mukaiset Suomen maksut Euroopan unionille vuonna 2022 olisivat olleet 2 495 miljoonaa euroa. Neuvoston kannan mukainen kokonaistaso kasvattaisi Suomen maksuja komission esitykseen verrattuna 10 miljoonalla eurolla 2 505 miljoonaan euroon. Neuvoston kannan kokonaistasoon vaikutti osaltaan se, että neuvosto huomioi kannassaan Brexit-mukautusvarauksen perussäädöksen hyväksymisen, mikä ei sisältynyt vielä komission alkuperäiseen esitykseen.

Parlamentin kannan mukainen määrärahataso kasvattaisi Suomen maksuja 51 miljoonalla eurolla komission esitykseen verrattuna, sekä 41 miljoonalla eurolla neuvoston kantaan verrattuna tason ollessa 2 546 miljoonaa euroa.

EU:n vuoden 2022 talousarvion lopulliset kustannukset kansallisiin maksuosuuksiin määräytyvät sovittelun lopputuloksen perusteella.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Sovitteluaika päättyy 15.11. Jos talousarviosta ei saavuteta yhteisymmärrystä sovitteluajan puitteissa, komissio antaa uuden talousarvioesityksen, jota käsitellään kiireellisesti.

Komissio on antanut vuoden 2021 lisätalousarvioesitykset nro 5 ja 6 (U 43/2020 vp – UJ 10/2021 vp ja UJ 15/2021 vp). Mahdollisesti näistä lisätalousarvioesityksistä neuvotellaan neuvoston ja parlamentin välillä samassa yhteydessä kuin EU:n vuoden 2022 talousarviosta.

Asiakirjat

Komission talousarvioesitys COM (2021) 300 final, 9.7.2021

Komission oikaisukirjelmä COM (2021) 642 final, 12.10.2021

Neuvoston kanta 11352/2021, 6.9.2021

Euroopan parlamentin kanta P9_TA(2021)0432, 21.10.2021

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/BO Anna Hyvärinen puh. +358 29 553 0405, [etunimi.sukunimi@gov.fi]
VM/BO Vesa Kulmala puh. +358 50 597 7548, [etunimi.sukunimi@gov.fi]
VM/BO Seija Kivinen puh. +358 29 553 0236, [etunimi.sukunimi@gov.fi]
VM/BO Panu Kukkonen puh. +358 40 521 9410, [etunimi.sukunimi@gov.fi]
VM/BO Johanna Makkonen puh. +358 29 516 0587, [etunimi.sukunimi@gov.fi]
VNEUS Joanna Tikkanen puh. +358 50 5281281, [etunimi.sukunimi.vnk@gov.fi]

EUTORI-tunnus

EU/2020/1799

Liitteet

Viite

LIITTEET

Asiasanat

Hoitaa

Tiedoksi
